

A. 1878

ZEVENDE JAARGANG

N. 1930

# DE STANDAARD.

Abonnementsprijs per 3 maanden:  
Voor Amsterdam /2.50. — Buiten Amsterdam, franco /2.90.  
Enkele Nummers 5 Cent aan het Bureau.

BUREAU: Warmoesstraat 104, Amsterdam.  
Directeur-Uitgever J. H. KUYT.

Advertentiën: van 1 tot 6 regels 90 Cent;  
iedere regel daarboven 15 Cent; Aanvragen of verzending  
van inlegaven 10 Cent per regel.

In de drie groote Protestantische Rijken, Pruisen, Engeland en de Vereenigde Staten, die, even als het onze, zeer gemengd van bevolking zijn, bestaat, voor ieder die zulks verlangt, de mogelijkheid om zijn kind te zenden naar „een school met den Bijbel.”  
Ditzelfde is ook het geval in de vijf kleine Protestantische Koninkrijken van Zweden, Noorwegen, Denemarken, Württemberg en Saksen.  
En alleen in het ook nog overwegend Protestantische Koninkrijk der Nederlanden bestaat, uitgenomen voor de rijkere, deze mogelijkheid NIET.

Wat speelde zich in de jaren die vooraf gingen aan de oprichting van de VU, honderd jaar geleden, zoal af? Net als de vorige maand ook nu weer een greep uit de Standaard.  
Ditmaal: oktober 1878

## Vereeniging voor Hooger Onderwijs in de maak

Op 24 oktober 1878 drukt De Standaard de volgende „Driestar” af:

\* \* \* *Hooger onderwijs.*

Gisteren viel in een vergadering van broederen uit Amsterdam, Rotterdam, 'sGravenhage en Utrecht het gewichtige besluit, om een *Vereeniging op te richten voor Hooger Onderwijs.*

Tevens is een Commissie van deskundigen benoemd, om in concept-statuten de beginselen uit te werken, die voor deze Vereeniging voorloopig zijn aangenomen.

Deze Commissie zal den 14den November in uitgebreider vergadering rapporteren.

Het plan is, dat allereerst door deze Vereeniging een Theologische faculteit te Amsterdam zal worden gesticht.

Grondslag der Vereeniging zal zijn een aldus omschreven artikel 2: *„De in het vorig artikel omschreven Vereeniging voor Hooger Onderwijs wordt geplaatst op den grondslag der Gereformeerde beginselen, en met name, voor zooveel het onderwijs in de Heilige Godgeleerdheid betreft, op de drie formulieren van eenigheid, gelijk die in den jare 1619 door de Synode Nationaal van Dordrecht voor de Gereformeerde Kerken dezer landen zijn vastgesteld, in maniere als door gemelde Synode Nationaal, blijkens haar eigen handelwijze en haar actie, het gezag van deze formulieren is bedoeld.”*

Daarin kon wel eens een toekomst zitten, omdat er een beginsel in steekt.

## Bond bundelt krachten van petitionnement

De bij het Volkspetitionnement te voorschijn gekomen kracht, mag niet verloren gaan; wat toen samenwerkte, mag niet uiteen spatten, zo schrijft Kuyper op 29 oktober. De dag ervoor heeft De Standaard in grote opmaak de plannen ontvouwd. Men ziet af van het oprichten van een nieuwe vereniging naast de reeds bestaande (zoals de Vereeniging van Christelijk Nationaal Onderwijs); de plaatselijke comité's en de correspondentschappen die de meer dan 300.000 handtekeningen voor het petitionnement hebben verzameld, blijven bestaan. Ze worden gebundeld in een bond, onder het motto: „Een School met den Bijbel”.

Er wordt welbewust gekozen voor een gedecentraliseerde organisatievorm. Kuyper drukt het zo uit: „Ons volk is van een slag dat liefst zijn eigen gang gaat en zich daarom niet dan uiterst noode pressen en persen laat in groote eenheden( . . . ) Dit verschijnsel nu gaat ook door bij de Vrije School.

Vraag maar eens in Amsterdam b.v. wat alsoortige Vereenigingen in die ééne stad al zoo voor een „School met den Bijbel” werken.

En dat is uitnemend!

Dat moet zoo!

Daar dingen we niets op af! Vrijheid blijheid! En juist in dat ongedwongene ligt voor den Nederlander kracht”.

### STATUTEN

In de statuten wordt de zelfstandigheid van de „locale comité's of correspondentschappen” met nadruk vastgelegd. Ze hebben „elk voor

zich een vrij en zelfstandig bestaan en zijn slechts federatief door den Bond vereenigd”. „Elk Comité richt zich zelf, bij plaatselijk Reglement geheel naar eigen goedvinden in”. De plaatselijke comité's zijn er in de eerste plaats om de Vrije School in de eigen gemeente te bevorderen. Ze zullen zich onthouden van het rechtstreeks subsidiëren van zulke scholen buiten hun ressort. Daarvoor zijn de bestaande verenigingen.

Van alle plaatselijke afdelingen wordt gevraagd om op 19 november een „broeder” af te vaardigen naar Utrecht, alwaar de Bond officieel zal worden opgericht en het Statuut zal worden vastgesteld. Tegelijk wordt een grote collecte aangekondigd. Er wordt op drie ton gemikt, dat is gemiddeld een gulden per ondertekenaar van het petitionnement („indien personen van zeer klein vermogen buiten staat zijn om op eens een gave te geven, kunnen ze volstaan met voor een jaar lang elke week b.v. een halve cent toe te zeggen”). „Tast onverwijd door”, zo wekt De Standaard (vanaf heden het orgaan van de Bond) zijn lezers op, „en gaat rond bij Uwe vermogende broederen en vraagt hun eene gave van hun kapitaal; maar gaat ook rond tot bij den geringste van wie mée petitionneerden, en rust niet eer een igelijk, tot den laatsten man toe, zijn penningske voor onze heilige zaak geofferd hebbe. En kom dan, mannen broeders, met Uw somme gelds of met de lijst Uwer gaven naar Utrecht”.